

PRÁVA PACIENTOV

Predmet: Lekárska etika

Študijný program: Zubné lekárstvo

Mgr. Juraj Čáp, PhD.

Prezentácia č. 5.

Východiská práv pacientov

- Má mať pacient nejaké špeciálne práva?
 - Potrebuje ich? K čomu?
-
- Storočia nemali pacienti žiadne práva
 - Závislosť na zdravotníkoch
 - Klasický **paternalistický vzťah**

Dôvody zavádzania PP

- Ľudské práva a individuálne slobody
- Tendencia rozhodovať a spolurozhodovať o svojom zdravotnom stave
- Zodpovednosť ľudí za svoj zdravotný stav
- Celkový nárast vzdelanosti v oblasti zdravia
- Nárast chronických ochorení – kvalita života a problém autonómie

Dôvody zavádzania PP

Zmena vzťahu zdravotník – pacient (po 1989)

Diktát zdravotníkov / diktát pacienta

Ustáliť nové formy spolupráce medzi
zdravotníkmi a pacientmi

Pacient = plnoprávny partner

Význam práv pacientov

- **Definujú a chránia postavenie človeka v systéme zdravotnej starostlivosti**
- **Umožňujú vyžadovať kvalitu a kontrolovať úroveň poskytovaných služieb**

Teoretické východisko PP

Rešpektovanie faktov:

- Rozhodovanie aj v zdravotnej starostlivosti – autonómia pacienta
- Konkrétne ochorenie je ochorením konkrétneho človeka – je to jeho zdravie a život a jeho zodpovednosť

Sloboda človeka

História práv pacientov

- David Anderson (farmakológ) 1971
- Asociácia amerických nemocníc 1972
- *Charta hospitalizovaného pacienta* (Francúzsko) 1974
- 80-te roky, PP akceptované vo vyspelých štátoch
- *Charta práv pacientov* (Asociácia nemocníc Slovenska) 1995
- *Charta práv pacienta v Slovenskej republike* (vláda) 2001
- *Európska charta práv pacientov* (EU – Brusel) 2002

Chcem byť liečený ako jedinec. Nie som číslo, nie som kus papiera, nie som tovar na predaj, nie som niekto s kým sa dohaduje. Nie som stroj na získavanie náročných informácií, ani ten, koho možno zaradiť do súkolia naprogramovaných dát. Som naozaj žijúci jedinec, obdarený pocitmi, obavami, túžbami, ale aj zábranami...

Európska charta práv pacientov

Svetová zdravotnícka organizácia:

Deklarácia o podpore práv pacientov v Európe
podpísaná v Amsterdame v roku 1994;

Charta o zlepšení zdravotníckej starostlivosti
podpísaná v roku 1996 v Ľubľane;

Deklarácia o podpore zdravia pre 21. storočie
podpísaná v roku 1997 v Jakarte.

Rada Európy:

Konvencia o ľudských právach a biomedicíne z
roku 1997

*Odporúčanie Rec(2000)5 na rozvoj inštitúcií pre
občanov a pacientov spolurozhodujúcich v
otázkach zdravotníckej starostlivosti*

Európska charta práv pacientov

1. Právo na prevenciu

Každý jednotlivec má právo na poskytovanie primeraných služieb na prevenciu choroby.

Európska charta práv pacientov

2. Právo na prístup k zdravotníckym službám

Každý jednotlivec má právo na prístup k takým zdravotníckym službám, aké si vyžaduje jeho zdravie. Zdravotnícke služby musia zaručovať rovnaký prístup každému, bez diskriminácie na základe finančných možností, miesta bydliska, druhu choroby alebo doby prístupu k zdravotníckej starostlivosti.

Európska charta práv pacientov

3. Právo na informácie

Každý jednotlivec má právo na prístup k všetkým druhom informácií týkajúcich sa jeho zdravotného stavu, zdravotníckych služieb a ich využívania a všetkého, čo je dostupné na základe vedeckého výskumu a technickej inovácie.

Európska charta práv pacientov

4. Právo vyjadriť súhlas

Každý jednotlivec má právo na prístup ku všetkým informáciám, ktoré by mu umožnili aktívnu spoluúčasť pri rozhodovaní o svojom zdraví, tieto informácie sú základnou podmienkou pred akoukoľvek procedúrou a liečbou, vrátane účasti na vedeckom výskume.

Európska charta práv pacientov

5. Právo slobodného výberu

Každý jednotlivec má právo slobodne si vybrať na základe dostatočných informácií spomedzi rôznych liečebných metód a poskytovateľov.

Európska charta práv pacientov

6. Právo na súkromie a zachovanie dôverného prístupu

Každý jednotlivec má právo na zachovanie dôverného prístupu k svojim osobným informáciám, vrátane informácií týkajúcich sa jeho zdravotného stavu a možných diagnostických alebo liečebných metód, ako aj na ochranu svojho súkromia pri výkone diagnostických vyšetrení, prehliadke u odborného lekára a lekárskom ošetrení alebo chirurgickom zákroku vo všeobecnosti.

Európska charta práv pacientov

7. Právo na rešpektovanie pacientovho času

Každý jednotlivец má právo byť ošetrovaný v krátkom a vopred určenom čase. Toto právo patrí pre všetky fázy liečby.

Európska charta práv pacientov

8. Právo na dodržiavanie úrovne kvality

Každý jednotlivec má právo na prístup k zdravotníckym službám vysokej kvality na základe špecifikácie a dodržiavania presne stanovených noriem.

Európska charta práv pacientov

9. Právo pacienta na bezpečnosť

Každý jednotlivec má právo neutrpieť škodu spôsobenú nedostatočným fungovaním zdravotníckych služieb, zanedbaním lekárskej starostlivosti a chýb, ošetrovaniu a liečbe, ktoré spĺňajú vysoko stanovené bezpečnostné normy.

Európska charta práv pacientov

10. Právo na inovácie

Každý jednotlivec má právo na prístup k inovovaným metódam, vrátane diagnostických metód, v zmysle medzinárodných noriem a nezávisle na ekonomických alebo finančných okolnostiach.

Európska charta práv pacientov

11. Právo predchádzať zbytočnému utrpeniu a bolesti

Každý jednotlivec má právo, pokiaľ je to len možné, predchádzať utrpeniu a bolesti vo všetkých etapách svojej choroby.

Európska charta práv pacientov

12. Právo na liečbu zohľadňujúcu osobné potreby

Každý jednotlivec má právo na diagnostické a liečebné programy čo najviac prispôsobené jeho osobným potrebám

Európska charta práv pacientov

13. Právo sťažovať sa

Každý jednotlivec má právo podávať sťažnosť vždy, keď utrpí škodu a má právo dostať odpoveď alebo inú formu spätnej väzby.

Európska charta práv pacientov

14. Právo na náhradu škody

Každý jednotlivec má právo na dostatočnú náhradu škody v primerane krátkej dobe vždy, keď utrpí telesnú, morálnu či psychickú ujmu spôsobenú ošetrovaním alebo liečbou pri poskytovaní zdravotníckej služby.

Uplatnenie EChPP

- Morálna záväznosť
- Implementácia jednotlivých PP do legislatívy EU a členských štátov
- Zákony o zdravotnej starostlivosti jednotlivých štátov

Iné charty práv pacientov

- Vytváranie špeciálnych chárt práv pacientov so špecifickým problémom
- Vychádzajú hlavne z potrieb pacientov
- *Práva tehotnej ženy a nenarodeného dieťaťa*
- *Práva hospitalizovaných detí*
- *Práva hendikepovaného dieťaťa*
- *Práva imobilných osôb*
- *Práva starých ľudí*
- *Práva psychicky chorých*
- *Práva dialyzovaných a transplantovaných pacientov*
- *Práva umierajúcich*

Literatúra

- Deklarácia o podpore práv pacientov v Európe*, 1994.
- Dohovor o ľudských právach a biomedicíne*, 1997.
- Európska charta práv pacientov*, 2004.
- Haškovcová, H. *Lékařská etika*. Praha: Galén, 2002.
- Charta práv pacientov v Slovenskej republike*, 2001.
- Nemčeková, M. et al. *Práva pacientov: Medicínske, ošetrovateľské a filozoficko-etické súvislosti*. Martin: Vydavateľstvo Osveta, 2004. 213 s.
- Patient Rights in the EU*. Katholieke Universiteit Leuven, Centre for Biomedical Ethics and Law, 2008 Dostupne na: http://europatientrights.eu/about_us.html